

Ks. JERZY MYSZOR

Uniwersytet Śląski w Katowicach

JUBILEUSZ 40-LECIA „ŚLĄSKICH STUDIÓW HISTORYCZNO-TEOLOGICZNYCH”

Okrążyły jubileusz 40 lat istnienia „Śląskich Studiów Historyczno-Teologicznych” skłania do refleksji nad rolą nauki, w tym szczególnie teologii w naszym regionie. Przeszliśmy daleką drogę. Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne były pierwszym czasopismem teologicznym na Górnym Śląsku od zakończenia okupacji hitlerowskiej. Nawiązywało nie wprost do czysto historycznego czasopisma naukowego redagowanego przez ks. Emila Szramka przed II wojną światową – Roczników Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku wydawanych w nieregularnym rytmie w latach 1929-1938; w okresie międzywojennym udało się opublikować tylko sześć tomów. ŚSHT powstały w okresie wyjątkowego oziębienia relacji Kościół – Państwo.

Gdy powstawał Uniwersytet Śląski, Kościół w tej części Śląska włączył się do tego procesu bardzo skromną inicjatywą – powołaniem do życia periodyku naukowego jako platformy wymiany myśli teologicznej, w zakresie szeroko rozumianej teologii i nauk historycznych. Wprawdzie funkcjonowało Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne, ale zrzędzeniem historii znajdowało się w Krakowie. Diecezja katowicka w latach sześćdziesiątych ubiegłego stulecia posiadała już pierwszą w okresie powojennym generację teologów co najmniej na poziomie doktoratu, pracujących na uczelniach w Lublinie i w Warszawie. Były to jednak siły rozproszone, które w zamyśle pomysłodawców ŚSHT, jak ja to rozumiem, miały umożliwić jego integrację. Czy to się udało, o tym zapewne dowiemy się z dwóch referatów.

Skromny w zamyśle jubileusz zaszczytli swoją obecnością: abp Damian Zimoń – Wielki Kanclerz Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, pierwszy redaktor naczelny czasopisma – ks. prof. Remigiusz Sobański, trzeci w kolejności redaktor naczelny dziekan Wydziału Teologicznego ks. prof. Wincenty Myszor. Są wśród nas obecni członkowie redakcji: p. dr Irena Mierzwa, ks. prof. Stanisław Pisarek. Z pierwszego składu redakcji i następnych już ubyło kilku redaktorów: ks. Stanisław Bista, ks. Gustaw Klapuch, ks. Romuald Rak.

Jako kontynuator moich wielkich poprzedników, chciałbym wyrazić z okazji jubileuszu szczególne podziękowania tym wszystkim, którzy w uprawianiu nauki widzą szansę na znalezienie odpowiedzi na wiele pytań, jakie stawia współczesny świat człowiekowi, a społeczności chrześcijańskiej w szczególności. Nie widzą w pracy naukowej straconego czasu i pieniędzy, nie traktują jej pragmatycznie jako

element prestiżu instytucji czy danej osoby. Dziękuję więc Kurii Metropolitalnej w Katowicach, która finansuje periodyk. Kierownictwu Księgarni św. Jacka, które go wydaje i jak dotychczas, po kryzysie lat osiemdziesiątych, wydaje go regularnie i na czas, a trzeba pamiętać, że od 2000 r. wydajemy dwa numery na rok. Dyrekcji Drukarni Diecezjalnej za wieloletni druk czasopisma. Redaktor Danucie Brachaczek za cierpliwą, drobiazgową lekturę nadsyłanych tekstów¹, sygnalizowanie błędów i merytoryczną korektę, często bardzo wysoko specjalistycznych tekstów. Podziękowanie chcę złożyć sekretarzowi redakcji, ks. Arturowi Malinie, który doskonale wywiązuje się z uciążliwych obowiązków związanych z pełnieniem tej funkcji.

Dziękuję w końcu pracownikom Biblioteki Teologicznej, która przejęła obowiązek upowszechnienia naszego periodyku w Polsce i za granicą na zasadach wymiany. Dzięki temu *Studia* trafiają do licznych bibliotek fachowych w całej Europie, a my otrzymujemy od nich cenne tytuły czasopism teologicznych.

Wszystkie artykuły publikowane na łamach *ŚSHT* od ośmiu lat poddawane są recenzjom zewnętrznym. Świadomość tej procedury przez potencjalnych Autorów przynosi realne korzyści, bowiem do Redakcji coraz rzadziej trafiają propozycje artykułów o niskiej wartości naukowej.

Z chwilą powiązania *ŚSHT* z Wydziałem Teologicznym na Uniwersytecie Śląskim zauważalna stała się zmiana profilu czasopisma: otworzyło się ono szeroko na publikacje dorobku naukowego spoza środowiska śląskiego. Ponadto zauważalna jest także zmiana akcentów. Jeśli przed rokiem 2000 Redakcja usiłowała – zgodnie z przyjętymi wcześniej założeniami – z powodzeniem utrzymywać profil historyczno-teologiczny, to po 2000 r. proporcje uległy zmianie: więcej ukazywało się artykułów o charakterze teologicznym, mniej o tematyce historycznej. Ten stan rzeczy, w związku z pojawianiem się specjalistycznych periodyków teologicznych w naszym Wydziale, ulegnie zmianie. Zdaniem Redakcji, należy podtrzymać pierwotną formułę czasopisma – historyczno-teologicznego, co nie musi jednak oznaczać ścisłego trzymania się nurtu regionalnego.

Obecnie *ŚSHT* trafiają do 43 ośrodków naukowych w Polsce, w tym do 10 bibliotek Wydziałów Teologicznych, 22 bibliotek seminaryjnych, 2 bibliotek uniwersyteckich, 2 instytutów teologicznych, 3 instytutów naukowych i 4 redakcji czasopism. Biblioteka prowadzi również wymianę z zagranicznymi ośrodkami naukowymi. *ŚSHT* wysyłamy do 10 ośrodków naukowych, w tym do 4 niemieckich, 3 rzymskich, 1 litewskiego (Wydział Teologii w Kownie) oraz do 2 słowackich (Wydziały Teologiczne). Numer Specjalny, wydany w językach tzw. Kongresowych, został przesłany na wymianę i w ramach promocji naszych osiągnięć naukowych – do 37 polskich i 47 zagranicznych instytucji.

Oczywiście osobne podziękowania należą się czytelnikom. To jest jednak najtrudniejsze, gdyż nie wiemy tak do końca, do kogo trafia czasopismo i czy spo-

¹ Przed oddaniem numeru do drukarni p. Redaktor Danuta Brachaczek zmarła, 30 maja 2009 została pochowana na cmentarzu w Chorzowie.

tyka się z oczekiwaniami czytelników. Ale mam nadzieję, że w czasie dzisiejszej sesji naukowej będziemy mieli wyjątkową okazję, by poznać, chociaż fragmentarycznie, również czytelnika naszego periodyku i jego oczekiwania. W trzecim wystąpieniu ks. dr Grzegorz Strzelczyk, któremu przy tej okazji szczególnie dziękuję za digitalizację ŚSHT i włączenie ich do obiegu światowego dzięki internetowi, spróbuje odpowiedzieć na bardzo ważne, chociaż trudne pytanie o recepcję tego wydawnictwa. Redakcja jest bardzo zainteresowana nie tylko prezentacją dorobku naukowego naszego środowiska teologicznego oraz zaproszonych teologów z innych ośrodków naukowych z kraju i z zagranicy, ale również recepcją myśli teologicznej prezentowanej na łamach czasopisma. Istnieje wiele metod badania recepcji zawartości czasopism naukowych. Do jednych z bardziej wymiernych, chociaż z wielu względów zawodnych, należy badanie ilości cytowań danego artykułu. Digitalizacja ŚSHT pozwala spojrzeć na problem poczytności czasopisma także z innej strony, a mianowicie umożliwia policzenie i usystematyzowanie pytań (hasel kluczowych) kierowanych przez czytelników korzystających ze specjalnej wyszukiwarki internetowej.

Nowe możliwości docierania do czytelnika stawiają przed Redakcją i Radą Naukową problem dostosowania treści ŚSHT od strony formalnej do zapotrzebowania wyrażonego wspomnianymi wyżej poszukiwaniami za pomocą internetu. Z jednej strony nie chcemy stracić czytelnika sięgającego po tradycyjną formę (książkową) czasopisma, ale należy także szukać możliwości takiego przygotowywania artykułów od strony formalnej, by współczesnemu czytelnikowi łatwiej przychodziło przeszukiwanie zawartości wszystkich egzemplarzy rocznika.